

Woensdag 09 december 1914 – ochtendeditie

Voorziening in noodzakelijke levensbehoeften in Belgische grensgemeenten.

De minister van landbouw, nijverheid en handel maakt bekend, onder verwijzing naar de mededeling betreffende de benoeming van een commissie tot regeling van de voorziening in noodzakelijke levensbehoeften in Belgische grensgemeenten, (men zie de officiële berichten in dit blad), dat belanghebbenden ter zake zich hebben te melden tot de voorzitter der commissie, de heer A. N. Fleskens, te Geldrop.

Verzet van Belgische geïnterneerden. Het lid van de tweede kamer, de heer E. J. Beumer, heeft de volgende vragen tot de minister van oorlog gericht:

1. Is juist, hetgeen de dagbladen meldden, dat mr. P. J. Troelstra, naar aanleiding van de betreuenswaardige gebeurtenis, op 3 december in het interneringskamp te Zeist voorgevallen, de minister van oorlog heeft aangeboden, om met Camille Huysmans, de Belgische volksvertegenwoordiger, genoemd kamp te bezoeken, opdat laatstgenoemde alsdan zijn landgenoten zou toespreken en trachten hen tot rede te brengen?
2. Indien ja, is de minister bereid mede te delen welk antwoord door hem op dat aanbod is gegeven.

Ook mr. Frans van Cauwelaert, Belgisch volksvertegenwoordiger voor Antwerpen, heeft onze minister van oorlog aangeboden, de Belgische geïnterneerden te Zeist naar aanleiding van het droevige voorval te gaan toespreken en hen de raad te geven, die zij in de huidige omstandigheden zijns inziens van node hebben. De minister heeft aanvaarding van dit aanbod momenteel niet nodig geacht.

De Heer Van Cauwelaert heeft zondag de bij het voorval verwonde soldaten te Amersfoort bezocht. Hij heeft zich verder ter beschikking van het ministerie gesteld voor het houden van voordrachten en het organiseren van ontwikkelingsavonden voor de Belgische geïnterneerden, niet alleen te Zeist, maar ook op andere plaatsen.

Geïnterneerden.

Gisteren heeft zich aan de grens bij Zundert weer een Belgisch soldaat ter internering aangemeld. Hij is naar de Koninklijke Militaire Academie te Breda overgebracht.

Het Nederlandse comité tot steun van Belgische en andere slachtoffers te Amsterdam heeft een brief van de plaatselijke commissie te Amersfoort ontvangen, waarin werd gewezen op een misstand, waarvan de, voor het merendeel behoeftige, familieleden der geïnterneerden in het kamp van Zeist de nadelen ondervinden.

Als zij in de grensstations verklaren, het kamp te Zeist te willen bezoeken, wordt hun een kaartje verkocht naar Zeist. Zij komen dan aan aan het station S. S. Zeist-Driebergen, doch daar het kamp wel ligt in de burgerlijke gemeente van die naam, doch bij Soesterberg, in de nabijheid van Amersfoort, moeten zij een lange en dure omweg maken, eerste met de elektrische tram naar Zeist en van daar per lokaalrein of tram naar Amersfoort. Dikwijls komen zij daar te laat aan om het kamp nog te kunnen bezoeken, zodat zij nog te Amersfoort moeten overnachten.

Het comité verzoekt iedereen, die met geïnterneerden of hun familieleden in verband staat, dezen in te lichten, dat bovenbedoelde personen een spoorwegkaartje hebben te nemen, niet naar Zeist, maar naar Amersfoort. Van het station daar kunnen zij per tram voor één dubbeltje het interneringskamp spoedig bereiken.

Van het westelijk gevechtsterrein.

Parijs, 8 december. Officiële kennisgeving van vanmiddag drie uur:

Gisteren heeft de vijand aan de IJzer en rond Ieper groter bedrijvigheid getoond dan de vorige dag. Onze artillerie heeft met succes het vijandelijk vuur beantwoord.

Berlijn, 8 december. Officiële mededeling van vanochtend uit het grote hoofdkwartier:

Op het front in Vlaanderen ondervinden de troepenbewegingen door de slechte gesteldheid van de bodem, veroorzaakt door de laatste regens, grote bezwaren.

Belgische vluchtelingen.

Gistermorgen zouden alle Belgische vluchtelingen te Culemborg verblijf houdende naar het kamp te Nunspeet vertrekken, doch toen de trein aankwam, om hen te vervoeren, bleken slechts zes vluchtelingen bereid mee te gaan. Alle anderen – ruim honderd – gaven te kennen liever naar België terug te keren.

Militaire beschouwingen.

Van militaire zijde schrijft men ons:

De vorige maal zette ik uiteen, hoe uit het rapport French blijkt, dat de Engelse legerleiding van het inzetten van het 1^e korps onder Sir Douglas Haig iets meer verwachtte dan alleen afweer van de Duitse omtrekking.

“Ik was ten volle overtuigd”, schrijft generaal French, “van de moeilijke taak die voor ons lag en van de belangrijke rol, welke het Britse leger geroepen was te vervullen.”

“Dat er succes werd behaald en dat alle wanhopige pogingen van de vijand om door onze linie heen te breken verijdeld werden, is uitsluitend te danken aan de bewonderenswaardige geschiktheid,

onwrikbare moed en volharding van officieren, onderofficieren en manschappen ...”

Zonder nu iets te kort te doen aan de lof, die hier het Britse leger wordt toegezwaid, een lof die, voor zover ons bekend is, volkomen verdiend is, hebben we toch een klein amendement op de aangehaalde zinsneden. We zouden namelijk in plaats van “dat er succes werd behaald” willen lezen: “dat de vijand geen succes behaalde”. Hadden de Engelsen succes behaald, dan had Sir Douglas Haig Brugge moeten bezetten en voor een groot succes de Duitsers naar Gent en verder moeten terugdrijven.

Het is echter zeer begrijpelijk dat generaal French van succes spreekt. We merkten reeds op dat bij de oorspronkelijke opdracht aan de commandant van het I^e korps de vijand wel enigszins onderschat werd en dat het dan ook later, toen de oprukkende vijandelijke strijdmacht sterker bleek dan verwacht werd, volkomen gegrond was het afweren van de omtrekking op hoge prijs te stellen.

Het I^e korps, dat op 19 oktober in de lijn St. Omer-Hazebroek stond, bereikte op 20 oktober de linie, lopend van de wegkruising anderhalve mijl ten noordwesten van Zonnebeke tot Elverdinge. Van hieruit zou de 21^e oktober de aanvallende beweging beginnen. Het korps had de opdracht die dag de lijn Passendale-Poelkapelle te bezetten. Rechts steunde het korps op het IVe korps (7^e divisie) en links rukte Franse cavalerie, gesteund door landweer op, onder de Franse generaal Bidon. Het Belgische leger had zich langs het leperkanaal en de IJzer verschanst en van de uitgeputte troepen aldaar was geen offensief te verwachten, doch een heldhaftige verdediging van de ingenomen stelling gaf voorlopig reeds voldoende steun. Ook op de rechtervleugel bepaalden zich het Engelse tweede, derde en cavaleriekorps tot een defensieve houding, met het ook op de numeriek overmachtige vijand, die in hun front was opgesteld.

De aanval van het 1^e Engelse korps op 21 oktober leidde niet tot een succes. Reeds bij de opmars ondervond men vertraging, doordat de wegen versperd waren en te leper kwamen berichten in van heftige aanvallen op de 7^e divisie.

Sir Douglas Haig, de commandant van het 1^e korps, achtte het daarom noodzakelijk een reserve aan de noordoostzijde van Ieper achter te laten. Toch maakten de Engelsen aanvankelijk vorderingen, niettegenstaande ook de vijand uit het bos van Houthulst oprukte. Aan de voorwaartse beweging kwam echter een einde, toen het Franse cavaleriekorps genoodzaakt werd ten westen van het kanaal terug te trekken. Tengevolge hiervan en doordat het nodig was geweest ondersteuning te zenden naar de 7^e divisie, kwam het 1^e korps in de lijn Zonnebeke-St. Juliaan-Langemark-Bikschote tot staan.

De vijand was sterker gebleken dan men verwachtte, het doel "Brugge" zou voorlopig onbereikbaar zijn. In een bespreking over de toestand met de commandanten van het I^e en IVe korps, gaf generaal French dan ook als zijn mening te kennen, dat het hen waarschijnlijk onmogelijk zou zijn, de oorspronkelijke rol, welke hen toebedeeld was, te vervullen. "Het bleek mij nu duidelijk" schrijft generaal French "dat het uiterste wat wij doen konden om de pogingen van de vijand te verijdelen, om onze flank in het noorden om te trekken of van uit oostelijke richting in te drukken, bestond in het handhaven van het zeer uitgestrekte front, dat wij op dat ogenblik innamen en in onze stellingen te blijven tot Franse versterkingen uit zuidelijke richting zouden zijn aangekomen."

Die versterkingen waren inderdaad in aantocht, daar generaal Joffre de 9^e Franse divisie naar Ieper had gedirigeerd en meer Franse troepen later zouden volgen. Het plan was om met deze versterkingen offensief op te treden en de Duitsers naar het oosten te drijven. Deze beweging zou echter niet voor 24 oktober kunnen

worden begonnen en zolang moesten de Engelse troepen zich nog alleen in hun stellingen handhaven.

Gedurende de nu volgende dagen spelen zich hevige gevechten over het gehele front af; de 7^e divisie van het IVe korps moest daarbij ondersteund worden door afdelingen van het I^e korps en de 7^e Indische infanteriebrigade rukte naar Wulvergem op tot steun van het cavaleriekorps. Nadat het 9^e Franse legerkorps op de 24^e oktober een deel van de stellingen van het I^e korps had ingenomen en ook Franse landweertroepen ter versterking waren opgerukt, werd op 25 oktober enig terrein gewonnen. Ook generaal Allenby kreeg order om met het korps cavalerie, in samenwerking met de 7^e divisie, vooruit te dringen. De 7^e divisie was echter niet meer in staat tot het offensief over te gaan, zodat de poging mislukte.

De 7^e divisie had sedert haar haastige ontschepping om het Antwerpse garnizoen te hulp te komen, grote verliezen geleden en zware vermoeienissen te doorstaan gehad. Met het oog hierop besloot generaal French het IVe korps te ontbinden en samen te smelten met het I^e korps. Sir Henry Rawlinson vertrok met zijn staf naar Engeland om het toezicht te houden op de mobilisatie van de 8^e divisie.

We zullen niet verder stil staan bij de talrijke aanvallen en tegenaanvallen, die het rapport French vermeldt; 30 en 31 oktober waren kritieke dagen voor de Engelse strijdmacht. De Duitsers drongen bedenkelijk ten zuidoosten van Ieper door en ook het korps cavalerie had het zwaar te verantwoorden. Het moest de opmars stuiten van twee zo goed als verse Duitse korpsen en eerst de komst van de voorhoede van het 16^e Franse korps bracht uitkomst.

De 2^e cavaleriedivisie, die het meest geleden had, werd door Franse cavalerie afgelost en concentreerde zich bij Bailleul. In vergelijking met 21 oktober was de frontlijn dan ook niet veel veranderd, alleen

waren nieuwe troepen op het gevechtsveld verschenen en was ook het IIe Engelse korps door het Indische korps afgelost.

Dat de aangekomen versterkingen nodig waren geweest bleek wel uit de bij een gevangen genomen Duitser gevonden papieren, waaruit men vernam, dat tegenover Ieper het 15^e Duitse legerkorps, met het 2^e Beierse en het 13^e legerkorps de taak hadden gekregen door de linie te breken en dat de keizer zelf het succes van deze aanval als van groot belang voor de gunstige uitslag van de oorlog beschouwde. Op 15 november werd dan ook de poging tot doorbreken aldaar door de Pruisische garde herhaald, een aanval die wel de heftigste was van de gehele slag bij Ieper-Armentières.

Het rapport van French gaat niet verder dan 20 november, doch thans nog duren de gevechten nagenoeg op hetzelfde front voort en duiken telkens nieuwe geruchten op dat daar grote gebeurtenissen aanstaande zijn.

De slag Ieper-Armentières, zoals deze ons door het rapport van French wordt geschetst, is totnogtoe een onbeslist gebleven slag. We zagen hoe de poging tot omvatting van de Duitse vleugel in Noord-Frankrijk tot staan kwam, door de dreigende omtrekking der Duitsers tussen Nieuwpoort en Ieper. Ook deze omtrekking kwam op haar beurt in de lijn Nieuwpoort-Ieper-Armentières tot staan.

Reeds vroeger wezen we er op hoe het lang uitblijven van de beslissing voor de Duitsers een groter nadeel is dan voor de geallieerden. Toch kunnen de geallieerden, willen ze ooit tastbare uitkomsten bereiken, niet bij een verdedigende houding blijven volharden. Het hoofddoel van de oorlog: de vernietiging der vijandelijke strijdkrachten, is nimmer te bereiken met het alleen afweren van de toegebrachte slagen.

Aan de IJzer.

Een oorlogscorrespondent van de Tijd seint:

De terugtrekkende beweging der Duitsers aan de IJzer, waarvan ik verleden week gewaagde, houdt aan. De meest vooruitgeschoven loopgraven hebben zij verlaten of trachten zij alsnog te verlaten. Inmiddels treden de bondgenoten hier en daar aanvallend op en vechten taai en hardnekkig om de Duitsers uit de luttele loopgraven te verdrijven, welke zij aan de linkerzijde van het water nog bezet houden.

Het is al bijna twee maanden dat de Duitsers vruchteloos pogen naar Duinkerken en Calais door te breken. Zonder de IJzerlinie natuurlijk op te geven, schijnen ze nu toch wel het ondoenlijke van een doorbraak hier te beseffen. De stellingen der bondgenoten zijn zo geducht gemaakt en hun troepengroepering is zo uitnemend, terwijl hun geschutvuur ook in de meerderheid gekomen is, dat de Duitsers nog heel wat meer mensenlevens moeten offeren dan de duizenden en duizenden, die de IJzerlinie hen nu al gekost heeft. En van de aanvallende zijn zij tot de verdedigende houding overgegaan. De bondgenoten maken daarvan gebruik om al aanvallend de vijand te bestoken en afbreuk te doen.

De bondgenoten worstelen op. Zij winnen terrein en zijn niet van zins de vijand enige rust te gunnen.

Bij Ieper lijken de Duitsers hun voornaamste krachten nog samengetrokken te hebben en als er alsnog een grote aanval door hen beproefd wordt, dan zal die daar gebeuren. De aanvallen op vloten met machinegeweren enz. noordelijker op hebben meer het uiterlijk van verontrusting der bondgenoten dan van werkelijk bedoelde krijgskundige pogingen.

Men meldt ons van de Belgische grens:

Na de kanonschoten, die de 30^e november door de Engelse vloot op Zeebrugge zijn gelost, en het hevige bombardement op 1 december, is hier bijna geen enkel schot meer gehoord, hetgeen vermoedelijk moet worden toegeschreven aan het ontstuimige weer, waardoor het voor de vloot ondoenlijk is om juist te vuren. Maandagnamiddag zijn echter weer talrijke kanonschoten uit zuidwestelijke richting gehoord, zodat waarschijnlijk de vloot weer in actie is gekomen. Dat zij nog steeds langs de Belgische kust kruist staat vast, daar men bij helder weer vaak de rookpluimen kan zien. Sedert de afgelopen week zijn bij de zeekust de Duitse grensposten meer dan verdubbeld en overal ziet men nu de posten en schildwachthuisjes staan. De manschappen houden streng toezicht dat er niemand over de grens gaat noch komt. Wordt er iemand aangehouden die toch aan de waakzaamheid is ontsnapt, dan wordt hij van post tot post overgegeven en naar de hoofdwacht gebracht om gefouilleerd te worden.

Vooraf wordt nauwkeurig onderzocht of er geen brieven of schrifturen mee over de grens gaan. Daarvoor schijnen de Duitsers erg beducht te zijn. Bij het gaan naar Nederland gaat men niet zo streng te werk, maar het is toch raadzaam geen brieven of kranten mee te nemen. De posten die in het zogenaamde Hazegras (een kolossale uitgestrektheid grond van de heren Lippens) zijn uitgezet, schijnen hun tijd te passeren met het schieten op hazen en konijnen, daar men steeds gewerschoten hoort knallen. Komt er evenwel ook eens iemand van deze zijde van de grens, belust op konijntjes, dan kan hij er vast op rekenen dat spoedig een kogel hem zal waarschuwen terug te gaan. Het beste is maar aan dat verzoek zo gauw mogelijk gehoor te geven, want dat men ook raak durft schieten, ondervond in de afgelopen week iemand, die uit Knokke de grens wilde passeren. Hij werd, naar men mij vertelde, door twee kogels in de borst getroffen en gedood; een tweede heeft een schot in een been gekregen.

Dat de Duitsers streng de hand houden aan het verbod om België te verlaten, blijkt uit de beweringen van een dame, die in de algemene vlucht uit Knokke naar Oostburg was gevlucht en daarna was teruggekeerd met een ziek jongetje van 12 jaar. Zij wilde dezer dagen, nu het knapje weer beter was, naar Oostburg terugkeren, bang als zij was geworden van het schieten op Zeebrugge. Ofschoon haar pas in orde was, werd zij door de Duitse posten teruggestuurd; hun parool was dat zij hoegenaamd niemand mochten doorlaten.

De Belgische minister van oorlog de Broqueville is in Londen aangekomen, waar hij zich op de hoogte komt stellen van de maatregelen, genomen voor het onderbrengen van de Belgische vluchtelingen en van de omstandigheden waaronder zij in Engeland verkeren.

Een correspondent van de Nieuwe Courant heeft een Antwerpenaar gesproken, die er in geslaagd was over de grens in ons land te komen. Hij vertelde dat de brug, die de Duitsers over de Schelde gemaakt hebben, herhaaldelijk ernstig te lijden heeft gehad van het verschil van waterhoogte en dus in verband daarmee met balkverbindingen was versterkt. De versterking, op zichzelf wegens het gebrek aan de nodige soepelheid reeds dubieus, heeft niet geholpen. Want zaterdag jl. heeft een Franse vlieger door het werpen van een bom aan de schipbrug dermate schade toegebracht, dat zij, althans gedurende enige dagen voor alle militaire doeleinden onbruikbaar zal blijken te zijn.

De Antwerpenaar raamde de voor herstel nodige tijd op minstens een week en voegde er bij, dat dit te Antwerpen algemeen bekende feit misschien wel oorzaak is van het thans heersende volstrekte verbod om de stad te verlaten.

Verwisseling van Belgisch geld.

De gelegenheid die bestaat om bij de Nederlandse Bank, de Bijbank en verschillende agentschappen Belgische geld te verwisselen aan uitgewekenen van de Belgische nationaliteit, wordt beperkt.

Gedurende deze week zal de verwisseling nog plaats vinden op heden en vrijdag, maar in het vervolg wordt alleen verwisseld op dinsdag en vrijdag.

Woensdag 09 december 1914 – avondeditie

Een Italiaan in Nederland.

Onder de titel “Reis door Holland. De grote gastvrijheid van een klein land”, heeft de heer Alexander Sacco in het Giornale van Turijn van de 15^e november jl. een artikel gepubliceerd, dat geheel als tegenhanger is te beschouwen van de ongunstige, reeds door Italië's gezant in Nederland tegengesproken beoordeling van de behandeling der Belgische vluchtelingen, die in een brief van de Italiaanse dagbladschrijver Gino Calza Bedolo in het Giornale d'Italia heeft gestaan.

Aan het artikel van de heer Sacco is het volgende ontleend:

De schrijver heeft zich persoonlijk op de hoogte willen stellen van de wijze, waarop Holland gehoor had gegeven aan de bede om hulp, die door de Belgische bevolking tot haar gericht werd. Hij vertelt, dat hij met niet veel mensen gesproken, maar veel met eigen ogen gezien heeft; bepaalde feiten, directe indrukken en nieuwe oordeelvellingen nopen hem thans de lezing te wijzigen, die zijn collega Gino Calza Bedolo in het Giornale d'Italia gaf van enige episoden uit de geschiedenis van deze grote volksverhuizing.

Hij bezocht Maastricht, Amsterdam en Den Haag, daarbij gewagende van de grote hoffelijkheid van Italië's consul te Amsterdam, de heer A. B. Henny en van zijn secretaris, dr. Aphel Nicola.

Van de talrijke groepen Belgen, die naar Holland zijn gevlucht, lopende door de drukke straten van Amsterdam, kreeg de briefschrijver de indruk, dat ze weer wat bekomen zijn en niet meer de bleekheid en het uiterlijk hebben van mensen, versuft van angst en van de ellende, die de gevolgen waren van de paniek uit de tijd toen de Duitse troepen in Antwerpen kwamen. Deze ongelukkigen zonder land, die moreel en materieel neergedrukt zijn, voelen zich thans herleven, omringd als zij zijn door de ganse bevolking, die levendig deelneemt in hun ongeluk. Er waren er (op het ogenblik dat de heer Sacco hier vertoefde) ongeveer 700.000. En voor wie Holland niet kent, is het goed te weten, dat juist op dit moment er een economische crisis heerst, die oorzaak is van werkloosheid, die alle handel verlamt en het havenbedrijf tot volkomen stilstand heeft gebracht.

Niettegenstaande dat, heeft de Nederlandse regering zonder aarzeling zich belast met het onderhoud van deze stroom mensen, hun huisvesting en voedsel verschaft en op zulk een wijze, dat het een onuitwisbare herinnering moet achterlaten aan een gastvrijheid, die alleen gegeven is met het doel het goede te doen, omdat het goed is.

Naast de regering, die voortgaat met te doen wat menselijkerwijze mogelijk is ten bate van de vluchtelingen, heeft het gehele Nederlandse volk, van de rijkste tot de armste, deelgenomen aan het verlenen van hulp, wedijverend in edelmoedigheid in een opwelling van grote en werkelijk ontroerende mensenliefde. Ontelbare comités hebben zich onmiddellijk gevormd om de ondersteuning te regelen. Talrijke fabrieken en lokalen werden aangeboden om hen gastvrijheid te verlenen. Alles wat ze nodig hadden, werd hen

verstrekt; geld, levensmiddelen, kledingstukken, beddengoed kwamen en komen nog in grote hoeveelheid tot de behoeftigen.

Ik kan bevestigen, zonder dat ik vrees behoef te koesteren, dat men mij zal tegenspreken, dat elk Nederlands dorp het zich tot een eer heeft gerekend, om het allerbeste wat het bezat en bedenken kon aan te bieden. Op mijn tochten merkte ik op, dat het getal vluchtelingen soms groter was dan de bevolking zelf, en toch werd in ieders behoeften voorzien op een bewonderenswaardige manier, met de angstvallige nauwgezetheid die dit land kenmerkt, dat op ongemerkte wijze alles doet wat het kan en wil. Het leger zelf werkte op voorbeeldige wijze mee tot het bouwen van barakken en alles wat nodig was om de vluchtelingen te helpen.

Hier en daar stonden de soldaten zelfs hun legerplaatsen af. En ik mag niet vergeten, en moet zelfs met bijzondere voldoening vermelden, dat aan de talrijke Italianen, die uit Antwerpen zijn gevlucht, een dergelijke behandeling is te beurt gevallen gedurende de enkele dagen, dat zij in Holland gebleven zijn.

Verder roemt de correspondent de goede zorg van het Italiaans gezantschap, op zo voortreffelijke wijze vertegenwoordigd door de Hertog van Calvello en de consulaten, en vervolgt dan:

“Daar het niet de eerste keer was, dat ik mij in Holland bevond, kan ik zeggen, dat ik het karakter van dit volk ken, en voel ik mij bijna verplicht te bevestigen, dat bij deze gelegenheid het gehele Nederlandse volk een edelmoedigheid aan de dag heeft gelegd, die ieder treffen moest, die er getuige van was.

“Het sprak vanzelf, dat onder een dergelijke menigte zich ook niet aanbevelenswaardige elementen bevonden, die door de politie moesten worden bewaakt, maar ook jegens hen toonde de bevolking zich menslievend en geduldig. En dit feit alleen, verklaart mij enigszins de brief van de heer Calza Bedolo.

“Het is niet onmogelijk, dat enkele van die elementen, jegens welke de autoriteiten bijzondere maatregelen hebben moeten nemen, openbaar hebben gemaakt, dat ze ontevreden waren over de behandeling die zij in Holland ondervonden.

“Ik herhaal het, dit is de enige reden, die mij kan verklaren, hoe mijn collega Calza Bedolo, wiens nauwkeurigheid in onderzoek en grote opmerkingsgave in Italië bekend zijn, zich tot deze dwaling heeft laten brengen, zeker tegen zijn wil.”

Betreffende de zorgen van de koningin, bevat de brief ondermeer de volgende zinsnede:

“Alles en allen overtreft de edelmoedigheid van hare majesteit koningin Wilhelmina, die de eerste was om een zeer grote hoeveelheid levensmiddelen en kledingstukken te zenden, terwijl ze zich persoonlijk op de hoogte stelde en op werkelijk buitengewone wijze zich het lot van de verlatenen aantrok.

“Kortom, ik acht het rechtvaardig om op de meest formele en onbetwistbare wijze te bevestigen, dat provinciale besturen, burgemeesters en alle militaire autoriteiten, allen zonder uitzondering wedijverden in het verlenen van hulp met een bewonderenswaardige opwelling van menslievendheid, die hun land werkelijk eer aandoet.”

Naar aanleiding van het tweede deel van zijn reis naar Holland, om alle kampen te bezoeken van de Belgische, Engelse en Duitse soldaten, die hier geïnterneerd zijn, schrijft de heer Sacco, dat in Nederland de neutraliteit is opgevat in de meest strenge betekenis van het woord, juist zoals in Italië.

Door de grote hoffelijkheid van kapitein De Quay, adjudant van de minister van oorlog, verkreeg hij een toegangsbewijs voor de kampen, die hij met levendige belangstelling bezocht.

Van de in Amersfoort geïnterneerde officieren van de Belgische jagers vernam hij, met andere aandoenlijke details, hoe ze ontvangen waren en behandeld werden in de kleine plaats Amersfoort. Een groot aantal buitenhuizen en huisjes is hun tot woning aangewezen en ze genieten er van hun volle vrijheid, want ze mogen zich tot op 10 km van de stad verwijderen.

De soldaten bevinden zich daarentegen in zeer grote kampen, onderdak gebracht in Hollandse tenten en in de kazernes in de omtrek. Onnodig te zeggen dat zij alles krijgen wat ze nodig hebben. Na het kamp bij Amersfoort, bezocht de Italiaan die van Harderwijk, Kampen, Assen en Gaasterland. En na het een en het ander omtrent de in andere plaatsen gevestigde kampen, ook het Engelse, te hebben medegedeeld, besluit de Italiaanse reiziger zijn brief aldus:

“Met een gevoel van weemoed verlaat ik het land, dat in zulk een tragisch en smartelijk ogenblik een zo groot bewijs heeft weten te geven van zijn gastvrijheid en zijn altruïsme. Alleen dat volk is hiertoe in staat, dat zich van zijn waarde bewust is en trots is op zijn uitnemende werkkraft.”

Geïnterneerden.

De geïnterneerde Belgen in Gaasterland zullen niet verplaatst worden. De slaappleatsen worden verbeterd.

Belgische vluchtelingen.

Volgens Het Volk wordt er vanwege de leider van het vluchtelingenkamp te Nunspeet, dr. Hendrik Muller, censuur op de brieven uitgeoefend, die van de in het kamp aanwezige vluchtelingen uitgaan.

Vluchtelingenkamp te Nunspeet.

Naar wij vernemen, nadert de bouw van het vluchtelingenkamp te Nunspeet langzamerhand zijn voltooiing. Met koortsachtige haast

heeft men aan die bouw gewerkt, omdat de legerplaats te Oldebroek, waar het kamp tot dusver gevestigd was, binnenkort ontruimd moest worden, en omdat de minister van binnenlandse zaken van alle kanten aanvragen bereiken van burgemeesters, comités en particulieren, die om verschillende redenen de vluchtelingen niet langer kunnen houden en wensten, dat zij in een regeringskamp zouden ondergebracht worden. De regeringscommissaris van het vluchtoord te Nunspeet, dr. Hendrik Muller, heeft met zijn staf dag en nacht gewerkt. Verder heeft de minister nog verschillende verbeteringen gelast, teneinde geleidelijk tot de best verkrijgbare toestand in het vluchtoord te geraken. Zo heeft hij in de eerste plaats ervoor gezorgd, dat de vluchtelingen zich, behalve de in het belang van de orde noodzakelijke maatregelen, ook buiten het kamp mogen begeven, omdat, hoewel het kamp meer dan een uur gaans in de omtrek is en een kleine gemeente als Nunspeet uit de aard der zaak allicht bezwaar zal ondervinden van het vrij rondlopen van al de vluchtelingen, waaronder zich ook minder gewenste elementen bevinden, het toch onmogelijk gaat om deze mensen van hun vrijheid te beroven.

Voorts heeft de minister gelast, dat de ontvangst van groepen vluchtelingen, welke te Nunspeet aankomen, niet langer zal plaats hebben met militair vertoon, maar zo eenvoudig mogelijk zal geschieden.

Vervolgens heeft de minister verschillende verbeteringen gelast in de zit- en slaapzalen en doet de minister ook moeite, aan het vrouwelijk element in het toezicht over het vluchtelingenkamp plaats te verlenen.

Eindelijk wil de minister een proef nemen met de inrichting van enkele wijken van het kamp voor mensen uit een iets betere stand, die daar dan zekere voorrechten zouden kunnen genieten, wellicht tegen een kleine vergoeding.

In het algemeen heeft de minister het ernstige streven, er zoveel mogelijk een Belgisch dorp van te maken, waar de Belgische vluchtelingen als gasten van de Nederlandse regering worden behandeld, en elke gedachte aan een interneringskamp weg te nemen.

Voor de Belgen.

Het stoomschip Badminton is in de afgelopen nacht uit New-Orleans alhier aangekomen met 17.500 quarters gestorte tarwe (een quarter berekend tegen 217 ½ kg).

Gewonde Belgische militairen.

Het Rotterdamse Rode Kruis heeft besloten, de kliniek in de Raampoortstraat voor de kerstdagen te sluiten, omdat het aantal verpleegden voortdurend vermindert en er voorlopig geen kans bestaat, om nieuwe verpleegden te moeten opnemen.

De in de kliniek verpleegden, op het ogenblik zijn er nog 54, zullen in overleg met de medische adviseur dr. S. J. Halbertsma en het lid van het Rotterdamse comité dr. G. van Eyssesteijn, over verschillende ziekeninrichtingen hier ter stede verdeeld worden.

In het geheel zijn hier ter stede nog ongeveer 60 gewonde Belgische militairen in verpleging.

De Duitsers in Frankrijk en België.

Parijs, 8 november. Officieel bericht van 11 uur 's avonds:

In België werd een hevige aanval van de Duitsers op Sint Elooï, ten zuiden van Ieper, afgeslagen.

Londen, 8 december. Gisteren is uit Noord-Frankrijk het volgende aan de Times geseind:

Na een vastbesloten aanval op de linies der bondgenoten tussen Diksmuide en Ieper werden de Duitsers gisteren met grote verliezen teruggeslagen en werden zij tevens gedwongen een aantal van hun loopgraven te ontruimen.

Zoals na de betrekkelijke kalmte van de laatste veertien dagen mocht worden verwacht, ging de herleving van de strijd gepaard met een krachtige actie van beide zijden. De vijand bracht plotseling troepen over naar wat hij voor het zwakste punt hield in onze linie ten zuiden van de IJzer en begon de aanval op ongeveer dezelfde wijze als hij vijf of zes weken geleden bij Ieper gedaan had. De beschieting met het geschut, waarmee de strijd werd geopend, was bijzonder hevig en aanhoudend, en onder dekking daarvan trachtte de Duitse infanterie ons uit onze stellingen te drijven. De vijand had zijn manschappen bij duisternis opgehoopt bij het overstroomde gebied in de nabijheid van Diksmuide. Blijkbaar veronderstelde hij, dat het afstaan van manschappen aan meer zuidelijk gelegen stellingen tot een verzwakking van de linie in dit gebied moest hebben geleid. De vijandelijke vliegtuigen hadden gedurende enige dagen geen goede verkenningen kunnen ondernemen, zodat de Duitsers naar de verdeling van onze troepenmacht slechts konden gissen. In werkelijkheid waren de bondgenoten zeer goed in staat het Duitse offensief in deze streek te weerstaan.

Zodra de vijand tekenen van bedrijvigheid vertoonde, werd er wijziging gebracht in de linies der bondgenoten, met het doel een tegenoffensief te ondernemen. Terwijl het artillerieduel werd voortgezet, antwoordden de manschappen in de voorste loopgraven op de regen van geweerkogels uit de Duitse linies en maakten zij gebruik van handgranaten en andere werptuigen. Op enkele punten, waar de tegenover elkaar liggende loopgraven dicht bij elkaar gelegen waren, trachtte de vijand een bajonetaanval te ondernemen, doch hij werd teruggeslagen.

Een waar gevaar voor de bondgenoten was het plotselinge opduiken van troepen Duitsers, die zich een onderaardse weg naar onze linies hadden gebaad.

Toen het bevel om voorwaarts te rukken werd gegeven, ondernamen de bondgenoten een bajonetaanval. De loopgraven werden bestormd. De machinegeweren werden naar de vuurlinie gebracht en richtten grote verliezen onder de vijand aan, terwijl de grote kanonnen aanmerkelijke schade toebrachten achter de eerste rijen der Duitse loopgraven. Het Duitse offensief ging in een wanhopig defensief over en veranderde toen in een reeks terugtochten op verschillende punten.

Al de bijzonderheden van het gevecht zijn nog niet bekend. De verliezen der Duitsers waren echter zeer groot, en werkelijk hebben zij vele doden achtergelaten. Hun loopgraven worden nu door onze troepen bezet gehouden.

De Belgische vluchtelingen.

Londen, 8 december. In de Daily News geeft het parlamentslid Gilbert Parker verslag van wat hij gezien heeft van de toestand der Belgische vluchtelingen in Nederland. Ofschoon de schrijver geen woord van afkeuring uit, integendeel de nadruk legt op de moeilijkheden van het vraagstuk, zal de beschrijving een pijnlijke indruk op de lezer maken, vooral met betrekking tot de toestand te Rotterdam. Daar zijn, zegt hij, honderden mannen, vrouwen en kinderen in lichters op de Maas samengepakt. Het gewagen van vinnige koude, vochtigheid en kelderlucht moet een slechte indruk wekken.

De Oorlog – Ieper.

De oorlogscorrespondent van De Tijd seint uit Duinkerken omtrent het laatste gevecht bij Ieper:

Rond leper drongen de vijanden op en hebben heden met kracht hun aanvallen herhaald. De troepen der bondgenoten wisten evenwel al deze aanvallen af te slaan en de vijand gevoelige verliezen op verschillende punten, vooral zuidwaarts van leper, toe te brengen.

leper zelf heeft in de laatste dagen minder van het geschutvuur te lijden gehad. De verwoestingen waren er overigens al erg genoeg. Behalve de St. Martinuskerk, het stadhuis en de oude hallen (aan de restauratie waarvan nog niet gewanhoopt behoeft te worden), zijn ook ten dele vernield: het oude en het nieuwe museum, het paleis van justitie, mooie gevels van woonhuizen, enz. En terwijl het vijandelijk geschut de kunstmonumenten van vervlogen eeuwen niet spaarde, bleef de kazerne ongeschonden. De kerk van de H. Jacobus en de H. Petrus en van de H. Nicolaas zijn nagenoeg ongedeerd gebleven; eveneens de gevangenis, het station, het ziekenhuis, het hospitaal, het krankzinnigengesticht, enz.

Van Franse zijde.

De Franse legatie in Den Haag deelt heden omtrent de krijgsverrichtingen het volgende mee:

Gedurende de 7^e dezer heeft de vijand zich bedrijviger getoond dan de vorige dag. In de streek van de IJzer en in de omstreken van leper heeft hij met name Oostduinkerke gebombardeerd, een plaats op 4 km ten westen van Nieuwpoort, en het oostelijk gedeelte van leper. Onze artillerie heeft met succes het vuur beantwoord.

Over de verrichtingen van het Franse leger worden de laatste tijd door de Franse overheid wat uitvoeriger mededelingen gedaan dan tot dusver het geval was. Zo bevat het Bulletin des Armées van 5 dezer een overzicht van het verloop van de oorlog in Frankrijk en Vlaanderen van 2 augustus tot 2 december. Het overzicht is, na een korte inleiding, in de volgende afdelingen verdeeld. Onze tegenslag in augustus, de voorbereiding van het offensief, de overwinning aan

de Marne, de wedstrijd om de zee te bereiken, de tegenslag der Duitsers in Vlaanderen, de belegeringsoorlog van de Leie tot de Vogezen. Tenslotte wordt vastgesteld hoe de toestand der Franse strijdmacht is op 1 december. Daaraan ontlene wij :

Het aantal troepen van het Franse leger is thans gelijk aan dat op 2 augustus, alle manschappen zijn aangevuld. De hoedanigheid van de troep is zeer veel verbeterd. Onze mannen voeren nu oorlog als oude soldaten. Zij zijn allen overtuigd van hun superioriteit en hebben een vast geloof in de overwinning.

Het commando, dat ingevolge noodzakelijke beslissingen vernieuwd is, heeft in de laatste drie maanden geen enkele van de fouten begaan, die in augustus aangetoond en gestraft zijn.

Het voorzien van de artillerie met schietvoorraad is zeer toegenomen. Zware artillerie, die ons ontbrak, is gemaakt en aan het werk gezien.

Het Engelse leger heeft in november zeer talrijke versterkingen ontvangen. Het is thans in aantal sterker dan toen het de veldtocht begon.

De Indische divisies hebben hun leertijd in de Europese oorlog voltooid.

Het Belgische leger is mede op zes divisies gebracht en gereed om de nationale grond te heroveren.

Het Duitse krijgsplan is op zeven zeer belangrijke punten mislukt.

Mislukt is de dodelijke aanval, die tegen Nancy ontworpen was;

Mislukt is de omsingeling van onze linkervleugel in augustus;

Mislukt is diezelfde omsingeling in november;

Mislukt is het doorbreken van ons centrum in september;

Mislukt is de kustaanval op Duinkerken en Calais;

Mislukt is de aanval op Ieper.

In dit vruchteloos pogen heeft Duitsland zijn reserve uitgeput. De troepen, die het nu vormt, zijn slecht aangevoerd en slecht onderwezen.

Voorts bevestigt Rusland meer en meer zijn superioriteit zowel tegenover Duitsland als tegenover Oostenrijk.

De stilstand van de Duitse legers is dus noodlottigerwijze veroordeeld om een terugtocht te worden.

Daily Mail en Daily Chronicle hebben, blijkens een telegram in ons avondblad van gisteren, een nogal van elkaar afwijkend verslag bevat van een door de Duitsers op vloten en in motorboten tussen Pervijze en Ramskapelle ondernomen aanval. Ook omtrent de zondag op Hazebroek geworpen bommen bevatten de twee bladen van elkaar verschillende berichten. Had de Daily Mail, eveneens blijkens een telegram in ons avondblad van gisteren, van één vliegtuig gesproken en 16 gedode of gewonde inwoners, de Daily Chronicle spreekt van twee Duitse vliegtuigen en 24 gedode inwoners.

Aan de Times wordt uit Noord-Frankrijk gemeld, dat bij de beschieting van Lampernisse (ten westen van Diksmuide) de kerk door drie of vier granaten getroffen werd en veertig Franse soldaten van een afdeling, die in het gebouw ingekwartierd waren, gedood en een groot aantal gewond werden.

Dendermonde.

Een bijzondere correspondent van De Tijd meldde de 6^e dezer omtrent de herleving van de zo wreed geteisterde stad Dendermonde. De bevolking steeg reeds tot ongeveer vierduizend, onder wie de geestelijke en burgerlijke overheid en een deel der burgerij. Kooplieden in eetwaren maken goede zaken, vooral omdat

talrijke bezoekers naar de stad komen. Bijna alle scholen zijn of gaan eerlang open. In het bisschoppelijk college bedraagt het getal leerlingen meer dan tweehonderd. In de ellende, welke voortduurt, brachten talrijke giften aan kleren, beddengoed en eetwaren enige verlichting. De huisvesting is natuurlijk ellendig. De inwoners zijn opeengepakt in achterhuisjes, enge woningen, enkele ook in houten loodsen. Aanhoudend maken de instortende muren de straten onveilig, zodat o.a. twee buitenlieden, die verleden maandag de wekelijkse markt bezochten, onder de puinen bedolven werden. De Duitse bezetting is thans uiterst gering en de toegang tot de stad gemakkelijk.

In Northampton werkt men tegenwoordig met man en macht aan schoenen voor het leger, niet alleen voor het Engelse, maar ook voor het Franse en Belgische. De prijs is nu gestegen tot ongeveer 11,10 gulden het paar. De Engelse regering moet 200.000 paar in de week hebben, maar meer dan 140.000 paar kan Northampton niet afleveren. Er komen handen te kort. Gezellen, die al twee maanden oefening in het leger hadden, zijn teruggestuurd om schoenen te helpen maken. Voor het Franse leger zijn er al een miljoen paar gemaakt, voor het Belgische minder. Men klaagt erover, dat het Engelse legerbestuur met zijn bestellingen laat is geweest. Het Franse was het voor. Het gevolg is, dat het Engelse legerbestuur, wegens het stijgen van de prijzen, 30.000 pond meer op zijn bestelling moet betalen.

Kleurlingen als vijanden.

De Belgische oorlogscorrespondent van de Kölnische Volkszeitung vertelt in bijzonderheden over de gekleurde hulpstroepen van de Engelsen in Vlaanderen en van hun wijze van vechten. De Gurkha's zijn kleine mensen van een type, dat op het Mongoolse lijkt. In een open veldslag of in de loopgraven zijn zij in het geheel niet of zeer slecht te gebruiken. In deze stellingen houden zij het niet lang uit, te

minder omdat zij zeer slechte schutters zijn. Daarentegen hebben de Duitse voorposten veel last van hen, als zij 's nachts op zogenaamde sluippatrouille de voorposten trachten te overrompelen. Meestal sluipen twee, slechts zelden drie man, langs de grond en gebruiken uiterst handig alle voordelen van het terrein, tot zij een schildwacht kunnen naderen, die plotseling, door een messteek getroffen, zonder geluid in elkaar zakt. Kunnen zij hun vijand niet met de hand bereiken, dan werpen zij op de manier der Indianen hun mes naar hem. Een afzoeken van het terrein helpt gewoonlijk niet, want de kerels verdwijnen even onhoorbaar als zij gekomen zijn. Het mes weegt ongeveer vijf pond, het is aan twee kanten geslepen, sikkelvormig en loopt van beide kanten naar het midden dik toe, waardoor de wonde bijzonder ernstig wordt.

Ook de Sikhs bezitten dergelijke wapens, maar gebruiken ze tot nu toe slechts als een bajonet op het geweer. Zij zijn de beste onder de Indische troepen. Groot, stevig gebouwd en slank, worden zij als aanvalstroepen gebruikt. Zij vormen als zodanig een eerbiedwekkende tegenstander. Als gevangenen houden de Indiërs zich betrekkelijk kalm, in tegenstelling met de Turco's, die vaak ruzie zoeken onder elkaar en elkaar op de meest beminnelijke wijze voor Beni Kelb (hondenzoon) uitmaken.

Het is een vaak voorkomende verkeerde opvatting, dat de Zoeavenregimenten ook gekleurde troepen zijn. Zij bestaan integendeel bijna uitsluitend uit Parijzenaars. Alleen het uniform is hetzelfde als dat van de Turco's, daar zij in vreedstijd in Algerije dienst doen en hun uniform een concessie is aan de gekleurde bevolking.

Buitengewoon groot, zo merkt de correspondent verder op, moet bij de tegenpartij de moeilijkheid zijn, om al deze mensen van voedsel te voorzien. De Engelsman eet al niet hetzelfde als de Fransman. En onder de verschillende inboorlingen heerst natuurlijk een volkomen

mengelmoes. Als de Duitsers na een groot gevecht gevangenen verzameld hebben, dan blijkt hun reeds deze moeilijkheid. De Fransman bv. kan geen kommiesbrood verdragen. De Indiërs gieten, ondanks hun blijkbare geeuwongher, met tekenen van de grootste afschuw de soep uit, die men hen geeft, omdat zij daarin enige stukjes rundvlees zien. Zo heeft ieder van de Indiërs zijn eigen spijswetten. Enigen roken niet, omdat hun kaste hun dit verbiedt.

De nieuwe troepen van Kitchener's grote leger zijn nu reeds op het slagveld aangekomen. Men ziet het aan verschillende veranderingen, aan de uniformen der laatste gevangenen en ook aan hun beter verzorgde gezichten. Ook ziet men een ander type dan dat van de beroepssoldaat der eerste zendingen. Er zijn Engelse burgerzoons, kantoorbedienden, ambachtslieden, enz. onder.